

Tema: Människa och natur

Mål: Läs och förstå dikten på svenska, danska och norska. Tolka dikterna och arbeta med estetiska uttrycksformer.

Tidsåtgång: En eller flera lektioner (60 minuter eller mer)

Dikter

Når en stein av Gro Dahle, [NÅR EN STEIN – KLI MAAKSJON / NORWEGIAN WRITERS' CLIMATE CAMPAIGN // NWCC](#) (norsk dikt)

Øksen av Pia Tafdrup (dansk dikt)

En urvuxen värld av Marie Metso, [Marie Metso: "En urvuxen värld" – Kristianstadsbladet](#) (svensk dikt)

Introduktion

Under de senaste åren har frågor om naturen hamnat i fokus, inte minst genom Agenda 2030 och de 17 globala målen. Hur kan vi se till att kommande generationer kan leva och överleva på vårt jordklot? Det finns inte några enkla svar på denna fråga men det är en fråga som många funderar över. Så gör exempelvis författarna till de tre dikter som du ska få läsa och arbeta med. I dikterna diskuteras på olika sätt förhållandet mellan människa och natur. Du kan välja att läsa och arbeta med en av dikterna eller med alla tre dikterna. Här nedanför finns förslag på arbetsuppgifter att utgå ifrån.

Arbetsgång om du ska arbeta med en av dikterna

Inför läsningen

Naturen har i alla tider varit viktig för människan: den har gett oss allt vi behöver för att överleva och må bra. Naturen har gett oss luft att andas, vatten att dricka, mat att äta och miljöer att besöka och bara vara i.

Vad betyder naturen för dig? Diskutera!

Under läsningen

Läs varje dikt tre gånger och under varje läsning utgår du från frågorna som finns här nedanför.

Första läsningen – Vad handlar dikten om?

Hur beskrivs förhållandet mellan människa och natur i dikten?

Vad säger dikten om människor?

Vilken stämning förmedlar dikten?

Vilken rad i dikten känns mest betydelsefull?

Finns det något ord som är centralt i dikten? Vilket?

Andra läsningen – Hur är dikten uppbyggd?

Hur är dikten strukturerad? Finns det strofer? Hur många versrader finns i så fall i varje strof?

Vilka typiska drag för dikter finns med (bildspråk, rim, upprepningar...)?

Vad är utmärkande för språket i dikten?

Hur används korta och långa meningar?

Tredje läsningen – Vad betyder dikten?

Hur ger dikten människans och naturens perspektiv?

Ligger tyngdpunkten på människa eller natur?

Vilka budskap förmedlar dikten?

Vad betyder dikten för dig idag?

Efter läsningen

De tre dikterna handlar på olika sätt om relationen mellan människa och natur. Nu är det din tur att skriva en dikt om relationen mellan människa och natur.

Arbetsgång om du ska arbeta med alla dikterna

Inför läsningen

Ta fram papper och penna. Vad tänker du på när du hör ordet natur? Skriv ner dina tankar. Diskutera sedan dessa i grupp. Har naturen samma eller olika betydelse för er?

Under läsningen

Arbeta i par. Läs igenom en dikt åt gången. Ta hjälp av ordlistan om det är ord som ni inte förstår. Slå också upp eventuella andra ord som är svåra. Skriv ner vad ni tänker att de olika dikterna handlar om.

Styrk sprogförståelsen med nordisk lyrik, 2026

Diskutera sedan hur de olika dikterna kan relateras till temat människa och natur.

Efter läsningen

Välj ut en av dikterna och skapa ett collage eller en illustration till dikten.

Pia Tafdrup

Øksen

Øksen i træet
mit hjerte hamrer
vildt bag barken
min modstand slår dybe revner

var jeg hønen på blokken
lå jeg allerede død
og I kunne tage mig
sprøjtende varm

nu venter jeg
med skrål i halsen
på kløveøksens næste hug
og næste.

Gro Dahle

NÅR EN STEIN

Hva er det første?

Hvor begynner det?

Når starter bevegelsen?

Tanken? Ordet? Stemmen?

Hva setter det hele i gang?

Når begynner en stein å rulle?

Når begynner et ras å rase?

Et tre å velte? En løk å spire?

En settepotet? Et såkorn? Et frø?

Har steinen vært i gang bestandig?

Noe på vei, noe på gang? En innebygget reise?

Når begynner en stein å lene seg framover?

Når begynner den å vippe, tippe?

Hvor er punktet hvor alt begynner?

Er det nå

eller har det vært bestandig?

Når begynner et folk å bevege seg?

Hvor begynner et samfunn å snu?

Når begynner en verden å vippe?

Ligger det i tanken eller ordet?

Ligger det i kroppene eller i tiden?

Når åpner vi oss for forandring?

Når begynner tankene å rulle?

Ordene å velte framover?

Forandringen å skje?

Når begynner fjellet å flytte seg?

Ett skritt om gangen, så raskere?

Hvor starter bevegelsen?

Hvor slutter bevegelsen?

Slutter det aldri?

Holde, bære, løfte?

Bølge forover?

Kna og elte. Kna og elte.

Velte utover til alle kanter.

Stikke. Så. Plante.

Gå framover, vippe forandringen i gang.

Løk, poteter, frø i jorden,

trille steiner, dytte fjellet i gang,

flytte åsen,

skyve skyve.

Og nå ruller vi!

Nå ruller vi!

Marie Metso

En urvuxen värld

Vi växer ur världen

Urtiden växer inte längre tillbaka

vissnar bara bort

*

Ur tid är släktleden

Inga tidsur på vår sida

Varken gregorianska

eller Doomsday Clock

*

De tickar bara närmare

Midnatt

*

Vi är tidsur

som lever

på lånad tid

*

Ingen kommer att vrida upp oss

när världen slocknar

*

Rättelse:

Världen kommer inte att vrida upp oss

när vi släckt den